

Jo Gilsing

Bijlage bij NRC-Handelsblad december 2013

‘Ik heb het!’

In mijn tijd was het Nat.Lab. een vooruitgeschoven universiteit’, zegt Jo Gilsing (92) in brasserie De Pastorie in zijn woonplaats Sint Oedenrode. ‘Toen ik in 1981 afscheid nam was het commerciëler: “Wat brengt het”, wilden ze weten. ‘Zonde.’

Gilsing komt uit een Philipsgezin. Zijn vader had de leiding bij de technische afdeling. Jo leerde eerst zijn handen te gebruiken, daarna deed hij in de avonden een studie natuurkunde. Toen hij die in 1946 afrondde, overwoog hij het onderwijs in te gaan. ‘Als leraar kreeg je een huis.’

Casimir, die dat jaar Holst als directeur van het Nat.Lab. was opgevolgd, weerhield hem: ‘Nergens voor nodig. Wat zij bieden, bied ik ook.’

Gilsing klom op tot hoofd van de elektronische afdeling. Tien patenten heeft hij op zijn naam staan – ‘allemaal verlopen’. Voor Philips-Duphar (farmacie) bedacht hij een manier om dubbele aminozuren uit elkaar te houden. ‘Ik vond een aminozuur uit dat niet bestond. Knap hè? Het was op een donderdag thuis. “Ik heb het”, zei ik tegen mijn vrouw.’

Zo ging het vaker. Gilsing heeft aan platte beeldbuizen gewerkt, met glasplaten waar je een profiel kon indrukken.

Hij was een van de eersten bij Philips die een eigen televisie in elkaar soldeerde. Ook ontwikkelde hij een procedé om 3d-printplaten te maken. ‘Daar had ik een idee voor.’

Echt trots is Gilsing op zijn dauwpuntapparaat. Met glimmende ogen haalt hij een prototype uit zijn jasje: een spiegelkje geplakt op wat elektronica. ‘Ik soldeerde een warmtegeleidende brug, dat kon niemand. Op dat spiegelkje viel licht. Bij het dauwpunt ontstaat een laagje condens en krijg je diffuse terugkaatsing. Met lichtcellen opzij zie je dat. Ze wilden het bij Philips niet patenteren, ook al zei Casimir nog zo dat het moest. Ze snaptten het niet. Toen heb ik het gepubliceerd. In Londen zag ik op een conferentie de concurrentie met mijn dauwpuntapparaat staan, conform die publicatie.’

Op het Nat.Lab. werd Gilsing de wandelende encyclopedie genoemd. Naast zijn onderzoek gaf hij 23 jaar les op de Philips-bedrijfschool. ‘Het Nat.Lab. was een kolonie op zich’, zegt hij. ‘Bij een enkeling tingelde het niet in de bovenkamer. Het was puur wetenschap. Dat gaf soms afgunst bij onderzoekers van de productdivisies. Ik had een voelspriet voor nieuwe ontwikkelingen. Ik ben trots dat ik op het NatLab heb mogen werken. Nog altijd heb ik een Philipshart.’

